

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(ISAM)

10/72

INLICHTINGENSAMENVATTING

(ISAM 10/72)

	<u>Aantal blz.:</u>	<u>Class.:</u>
I - CURRENT INTELLIGENCE	18	[REDACTED]
II - HET SOVJET GROND-LUCHT GELEIDE WAPEN "GRAIL" (SA-7)	10	[REDACTED]
III - NIEUWE W.P. "AIR TO SURFACE MISSILES"	2	[REDACTED]
IV - ENKELE AANTEKENINGEN BIJ "THE MILITARY BALANCE 1972-1973"	9	[REDACTED]
V - DE IDEOLOGISCHE CRISIS IN ZUIDSLAVIE	10	GEEN
VI - MAANDOVERZICHT ANTI-DEFENSIE ACTIVITEITEN, PERIODE: OKTOBER 1972.	2	[REDACTED]

De ISAM in een nationaal inlichtingendocument, dat dienovereenkomstig dient te worden beveiligd.

De inhoud mag niet:

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. met buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gecopiëerd,

dan nadat daartoe vooraf toestemming is verleend door het Hoofd van de Luchtmacht Inlichtingendienst.

INLICHTINGENSAMENVATTING NR. 10/72

AAN:

	<u>EX. N</u>
Chef Staf (Luchtmacht) v.d. Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1
Plv. Secretaris-Generaal KLu	2
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	3
BDL - PLV.CLS - SOUS-CHEF	4
Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland	5
C- CLV t.a.v. HBI	6
C- Vlb Soesterberg	7
C- Vlb Leeuwarden	8
C- Vlb Deelen	9
C- NS Den Helder	10
C- 1e GGW	11
C- 2e GGW	12
C- 3e GGW	13
C- 4e GGW	14
C- 5e GGW	15
C- GTM	16
C- CRC/SOC	17
C- MVV Groep	18
C- CTL t.a.v. HBI	19
C- Vlb Volkel	20
C- Vlb Eindhoven	21
C- Vlb Twenthe	22
C- CLO t.a.v. HBI	23
C- Vlb Gilze Rijen	24
C- CDML t.a.v. COVO	25+26
Directeur Luchtmachtstafschool	27
Hoofd MARID	28
Hoofd Afdeling Inl. en Veiligheid van de Generale Staf	29+30
LUMAT 	31
LUMAT 	32
LUMAT 	33
LUMAT 	34
Hoofd Sectie L1, L4, L5 (ter circulatie)	35
Hoofd Sectie L3	36
Lt-Kol. (HQ 2ATAF)	37
DMLu	38
<u>INTERN AAN:</u>	
HL2	39+40
HL2a1 t.b.v. L2/Bibl.	41
Reserve exemplaar	42

- 1) ter info, daarna retour HL2a1
- 2) met extra set foto's

1. Toen president Tito op 5 juni j.l. in Moskou de hoogste Sovjet-onderscheiding, de Leninorde, in ontvangst nam verklaarde dat "voor onze partij, voor de Communistenliga van Joegoslavië de denkbeelden en successen van Lenin altijd de bron zijn geweest wa uit wij kracht en moed hebben geput voor nieuwe inspanningen en d den". Tito verklaarde dat Lenins leer voor de socialistische opbo van Joegoslavië van essentiële betekenis was geweest. Hij stelde voor als de communistische leider die voor onafhankelijkheid, soe reinitiet en gelijkheid van alle volkeren streed, derhalve als ee voorloper van Joegoslavische denkbeelden. Op dezelfde 5 juni met Breznjew toastend vermeed Tito bewoordingen als zou de Sovjet-Joe slavische samenwerking gebaseerd zijn op de beginselen van het ma leninisme en socialistische internationalisme: de genoegzaam beke "ismen" waarmee de Russische partijchef zijn toast uitbracht. Tit daarentegen benadrukte de beginselen van de Verklaring van Belgra (1955), de Verklaring van Moskou (1956) en de Joegoslavische-Sowj verklaring van september 1971. In deze drie dokumenten ligt de ve scheidenheid van eigen wegen naar het socialisme in plaats van he ginsel van "socialistisch internationalisme" verankerd. In het ge menlijke communiqué dat op 10 juni 1972 na afloop van Tito's laat bezoek aan Moskou werd uitgegeven leest men dat de Sowjet-Joegosl samenwerking geïnspireerd is op de leer van Marx, Engels en Lenin deze formulering verschilt dus van die welke gebruikelijk is wann de betrekkingen tussen de SU en andere Oosteuropese landen aan de worden gesteld. Deze laatste betrekkingen **heten** immers onverande op het marxisme-leninisme en proletarische internationalisme geves te zijn.

2. Des te typerender voor de situatie is dat op een confere over partij-ideologie te Belgrado in juni j.l., georganiseerd do het Uitvoerend Orgaan van het Joegoslavische partijpresidium, de minologie van het lenenisme en de naam van Lenin in het geheel ni aan bod kwamen, terwijl daarentegen de leer van Marx uitvoerig al basis van het Joegoslavische zelfbestuurssocialisme werd gepresen. De secretaris van het Uitvoerend Orgaan, Stane Dolanc, gaf in ziji openingswoord toe dat "wij niet ver bezijden de waarheid zijn wann

wij zeggen da

wij zeggen dat in onze partij een ideologische crisis heerst". Hij drong aan op herstel van "ideologische eenheid". Een aantal sprekers vroeg zich af of de ideologische crisis een verzwakking van het zelfbestuur had teweeggebracht dan wel of dat een verzaking aan de beginselen van zelfbestuur de ideologische crisis had veroorzaakt. Het punt is dat de twee vraagstukken juist onontwarbaar nauw met elkaar verweven zijn. Het belangrijkste probleem van de CP in Zuidslavië heeft n.l. van meet af aan gedraaid om de vraag of het systeem van zelfbestuur, gebaseerd op anti-hiërarchische postulaten, zich zou plooiën naar de partij ofwel dat de partij, gebaseerd op hiërarchische discipline (democratisch centralisme), zich zou voegen naar het zelfbestuurswezen.

3. Als ideologische hoofdtendenzen in de huidige Joegoslavische maatschappij (krachten die als zodanig ook op de partij inwerken) spreekt de voorzitter van de politiek-ideologische commissie van het Kroatische CC op deze conferentie op:

1. de technocratische stroming;
2. neostalinisme;
3. nationalisme;
4. Nieuw Links.

De technocratische stroming werd veroordeeld als een "bourgeois-ideologie", waarin het klassebeginsel wordt verdoezeld, maar ook het neostalinisme werd door hem ten scherpste veroordeeld: "Wij hebben met het gevaar van het neostalinisme rekening te houden. Niet alleen vanwege de verscherping van de situatie maar ook vanwege onze resolute afwijzende koers tegenover staatsbemoeiing (etatisme) en bureaucratisering van de maatschappij. Niet zelden zijn wij het mikpunt geweest van dogmatici en conservatieven uit het kamp van de neostalinisten en aanhangers van de Cominform. Deze lieden bieden ons een bureaucratistische dictatuur als het enige authentieke socialisme". Sprekende over het nationalisme (i.c. dat van de onderscheiden nationaliteiten of deelrepublieken) wees de voorzitter van de politiek-ideologische commissie van het Kroatische CC op een ontoelaatbare band tussen het traditionele "bourgeois"-nationalisme en "individuele leden van onze eigen communistische beweging", een "nieuw nationalisme dat uit de ambitie

van onze eigen

van onze eigen bureaucraten in hun streven pleitbezorgers te worden van hun eigen natie voortkomt". Hiermede lijkt de stelling van M Djilas dat nationale problemen niet verdwijnen door verandering publieke en sociale systemen alleen maar te worden bewaard. Dit stelt dat de monolitische en ideologische partij, die thans in ideologische crisis verkeert, is veranderd met de verandering van sociale structuren. Men heeft tegelijk de ontbinding van de partijbureaucratie en de opkomst van een middenklasse bevorderd. De revolutionaire kaders zijn vervangen door pragmatici. Dit is dan ook nieuwe middenklasse geworden die weliswaar geen bourgeoisie is om bourgeois-eigendom ontbreekt, maar die volgens Djilas wel bepaalde punten met de bourgeoisie gemeen heeft: de idealen zijn technische vooruitgang en een hoog levenspeil. De mentaliteit van deze middenklasse doordringt alle poriën van de natie. Deze transformatie van de maatschappij en van de partij vindt plaats op nationale en niet federatieve basis, hetgeen men o.a. terugvindt in de pretenties van de partijbureaucratieën van de nationale partijen. De Zuidslavische crisis wordt door Djilas verklaard uit het wezen der partijbureaucratie uit het machtsmonopolie dat de CP wil behouden, al heeft die partij al lang begrepen dat haar idealen niet zijn te verwezenlijken en dat machtsmonopolie uiteindelijk geen effect heeft. Juister echter is dat de partij dat volstrekt niet kan of wil begrijpen. Een van de redenen waarom de CP haar machtsmonopolie thans weer zo nadrukkelijk centraal wil stellen is de vrees dat anders de Joegoslavische eenheid te zeer op het spel komt te staan. Enerzijds keert zij zich daartegen de crisissfeer, anderzijds roept zij deze zelf op om onder verwijzing naar de bedreiging van de Joegoslavische eenheid de eigen leden beter te kunnen sluiten.

4. Voor wat betreft Nieuw Links merkte de voorzitter van de politiek-ideologische commissie van het Kroatische CC op dat de leden van communisten het bestaan van enige politieke organisatie buiten de partij of in oppositie tegen de partij, hoe revolutionair de denkbare beelden ook mochten zijn, niet kan toestaan. Ook al spreken zij geloof uit in de revolutie, samenzweringsgroepen kunnen niet gereed worden. Anderzijds behoorde men zich niet tegen Nieuw Links te keren op grond van het feit dat haar leden hun ongenoegen uiten is een gevaarlijke tendens om alle kritiek op en alle ontevreden

met de Communisten:

met de Communistenliga, en zelfs met de besluiten van haar leiders (gehele leidingen, als vijandige oppositie, als valse en kwaadbedoel kritiek te kwalificeren". Integendeel, hij vond - waarschijnlijk om zo te onderstrepen dat bourgeois-ideologie en de rechtse opmars zijn eerste zorg gold - dat "wij meer begrip moeten hebben voor alles wat van links komt, linkse denkbeelden, linkse cultuur, linkse intelligentia". De partij diende zich evenwel te keren tegen linkse fraseologie en linkse pose. Nieuw Links had naast vele gebreken het positieve dat haar leden voor het zelfbestuur als een humanitair systeem geporteerden waren. Nieuw Links erkende alleen niet dat in Joegoslavië "werkelijk vormen van zelfbestuur" waren ingevoerd. De posen, maar vooral de illusies van Nieuw Links moesten haar maar worden vergeven, aldus de voorzitter, al had hij intussen natuurlijk wél duidelijk gemaakt dat de CP zich de werkelijke macht niet laat betwisten door revolutionaire splintergroeperingen en er geen sprake kan zijn van parallelle machtsposities.

5. In juli j.l. waarschuwde Edvard Kardelj, die als de vermoedelijke opvolger van Tito in de partij wordt genoemd, dat de Zuidslavische communisten geen bindingen moesten proberen aan te gaan met niet-socialistische krachten in hun strijd tegen stalinisme. Hij wees erop dat de "progressieve socialistische krachten" in Oosteuropese socialistische staten, die zich verzetten tegen stalinistisch dogmatisme en bureaucratisch conservatisme, een nederlaag hadden moeten incasseren omdat opportunisten in hun gelederen naar bondgenoten onder anti-socialistische krachten hadden uitgekeken. Deze uitlating, die welhaast direct aan het vocabulaire van de Tsjechoslowaakse "normalisering" lijkt ontleend, wijst op de steeds sterkere verscherping van de strijd tegen nationalisme in Zuidslavië. Deze strijd werd met de zuivering van de top van de Kroatische CP en Kroatische staatsleiders in december 1971 ingezet. Nu men zich voorbereidt op het einde van het tijdperk Tito (in het kader waarvan o.a. de instelling van een collectief staatspresidentschap plaatsvond van maar liefst 23 leden, dermate zorgvuldig en evenredig naar nationaliteit gekozen dat een computer toekomstige onenigheden echter nu reeds lijkt te kunnen calculeren) wordt elk idee van "nationale verzoening" tussen communistische en niet-communistische groeperingen als import van de contrarevolutie door Kardelj afgewezen.

Enerzijds krijgt

Enerzijds krijgt men de indruk dat achter zulke afwijzingen indaard de vrees voor een Russische interventie schuilgaat, maar anderzijds lijkt dit schrikbeeld slechts te worden opgeroepen als een effectief instrument om de aaneengeslotenheid van de CP veilig te len en de diverse nationalismen in de partijbureaucratie te best Sprekende over het "zogenaamde" generatieconflict in Zuidslavië Kardelj dat er "slechts één conflict in onze maatschappij is en is het conflict tussen de revolutie en de contrarevolutie, tussen socialistisch zelfbestuur en stalinistisch, technocratisch conservatisme". In dit conflict staan zowel ouderen als jongeren aan beide zijden. Kardelj voegde er aan toe dat "pseudo-jeugd ideologen" (met name op dit veelvuldig gebruik van etiketteringen en brandmerken als wapen van de ideologische strijd) een onafhankelijke jeugdbeweging op de grond probeerden te krijgen met alle kenmerken van een politieke partij, maar dat al dergelijke pogingen moesten worden verijdeld.

6. Extra aandacht vraagt in dit verband het feit dat in november van dit jaar de Derde Conferentie van de Communistenliga, een sessie van jaarlijks partijcongres, zal worden gehouden, welke geheel gewijd aan het jeugdprobleem in Zuidslavië gewijd zal worden. De Joegoslavische Jeugdbond telt meer dan 2.000.000 leden in de leeftijd tussen 16 en 27 jaar. Daarentegen telt de CP (de Communistenliga zelf) slechts 130.000 leden in de leeftijdsgroep tot 27 jaar, zulks op een totaal ledenbestand van ongeveer 1.200.000. Daarbij dient nog bedacht te worden dat Zuidslavië op 31 maart 1971 een inwonerstal van 20.335.000 r bereikte, waarvan meer dan de helft in de leeftijdsgroep tot 34 jaar is. Het is duidelijk dat de 2.000.000 leden van de Jeugdbond een enorm politiek potentieel in het land vertegenwoordigen. Reeds tweemaal is de kritiek in jeugdkringen buiten de officieel gestelde perken geuit, dat was in juni 1968 toen overal in het land studentenonlusten uitbraken en in november 1971 toen de studentenstaking het sein gaf voor de zuiveringen in Kroatië. Onlangs veroordeelde een rechtbank in de Kroatische hoofdstad Zagreb vier gewezen studentenleiders tot gevangenisstraffen van één tot vier jaar. Zij werden schuldig bevonden aan "activiteiten tegen de staat". Volgens de aanklacht hadden zij een militante terroristische en nationalistische organisatie opgericht onder de naam "Beweging der Kroatische studenten", die tot doel had de extremisten en separatisten te steunen in hun greep naar de mach

Kroatië. De studie

Kroatië. De studentenleiders waren in december gearresteerd. Het Joegoslavische partijpresidium heeft nu voor de komende conferentie als één van de ontwerp-thesen opgesteld dat de partij een meer beslissende invloed moet gaan uitoefenen op de politiek-ideologische gezindheid van de jeugd: "De werkelijke belangen van de jongere generatie zijn kunnen niet worden gescheiden van de belangen van de arbeidersklasse en van andere produktieve en creatieve maatschappelijke krachten", d.w.z. van alles waarvan de CP zich als de zelfbewuste voorhoede beschouwt. De invloed van Nieuw Links op de jeugd zal moeten worden teruggedrongen, omdat haar revolutionaire geest zich "buiten de objectieve maatschappelijke verhoudingen" beweegt, m.a.w. het contact met de realiteit mist, m.a.w. met de CP. Bijna Sowjet-orthodox zijn die thesen waarin gesteld wordt dat de opvatting dat de jeugd een speciale maatschappelijke categorie vormt "onrealistisch" is, immers alle ideologische tendenzen in de maatschappij zijn ook bij de jeugd vertegenwoordigd. Behalve voor ultra-linkse tendenzen waarschuwen de thesen de jonge generatie ook voor wat genoemd wordt staatshegemonistisch-bureaucratische (=stalinistische), voor puur technocratisch-bestuurlijk (= bourgeois) en voor nationalistische tendenzen, dat alles invloede die ook al op de bovengenoemde partij-ideologische conferentie te Belgrado als verderfelijk werden aangemerkt. Het lijkt waarschijnlijk dat er wijzigingen zullen worden aangebracht in de statuten van de Jeugdbond om zo te komen tot een eenheidsorganisatie waarin ook de studentenfederatie, die zich vier jaar geleden vrij vocht, kan worden ondergebracht.

7. Dat de bestrijding van de ideologische crisis menens is geworden bleek voorts uit de dreigende rede van president Tito (4 sept. j in de havenstad Rijeka, waarin hij alle "klassevijanden" waarschuwde dat de arbeidersklasse van Joegoslavië (lees de CP) geen enkele vijandige activiteit (tegen de staat) zou toestaan. Hij verdedigde de in het land gaande zijnde politieke processen als de enige manier om de "klassevijanden" te bestrijden. Tito's rede is uitgelegd als een gebaar aan Moskou om duidelijk te maken dat Zuidslavië een socialistisch land is en zal blijven, dat het waardig is de Sowjet-kredieten, ten bedrage van een 1300 miljoen dollars, te ontvangen, gelden die gebruikt zullen worden voor de bouw van waterkrachtstations, chemische fabrieken, machinefabrieken en andere zware industrie. Temeer waar Zuidslavië al

enige tijd doende

enige tijd doende is zijn handel en andere economische relaties meer op de SU en het overige Oostblok te richten (de export naar EEG daalde met 4,3%, die naar de Comecon steeg met 23,1%) en geten gaan dat Joegoslavië in plaats van "waarnemer" een geassocieerd land van de Comecon wenst te worden, zou Tito een doctrinair geïmponeerd opportuniteit hebben geacht. Het ligt evenwel meer voor de hand om de toespraak te plaatsen in de sfeer van de ideologische crisis, van de politieke processen, van op handen zijnde zuiveringen in de rijen van de Liga van communisten, van de activiteiten van de extremistische Oostasji-beweging, kortom die maastroom van ongewenste invloeden die zich thans doen gelden en waarin behalve Djilasieten en Rankovieten zich nog tal van andere stromingen roeren. Onlangs bij de herdenking van de slag van Kozara (1942) verklaarde Tito dat de dictatuur van het proletariaat (lees CP) in Zuidslavië "leeft en moet leven". Daartoe moet de "rotte kern" verwijderd worden "die ons systeem aantasten, onze eenheid, onze socialistische gemeenschap, ja Zuidslavië". Tito zei ook dat Marx, Engels en Lenin van de scholen vande "verdreven", maar dat zij gereïntroduceerd moesten worden. In de herdenkingredevoering te Rijeka dient de opvallend doctrinaire nadruk op de "klassekarakter" van de huidige strijd tegen nationalisme (vooral Kroatië) als een bindmiddel ter versterking van de Joegoslavische eenheid.

8. Nauwelijks een week later kondigde Tito te Prijedor, in zijn andere redevoering waarin ook al met de klassevijand werd gedreigd, aan dat de CP gezuiverd zal worden van opportunistische elementen. In een interview met het dagblad Zagreb Vijesnik (11 okt. j.l.) haalde Tito dat de zuivering van de partij op "enige honderdduizenden leden" betrekking zou hebben en dat liberaal-westerse tendenzen, dat deze "de revolutie" in haar verdere rijpingsproces hinderden, moesten worden bestreden. Hij liet in het dagbladinterview doorspreken dat deze zuiveringen het hele jaar 1973 in beslag zullen nemen. Het tiende Congres van de Communistenliga dat in 1973 behoorde te worden gehouden is uitgesteld tot het voorjaar van 1974, klaarblijkelijk omdat men eerste schone leien wenst. In zijn redevoering te Prijedor sprak Tito van professoren die "in verscheidene Europese landen en in Amerika college geven en er dollars voor ontvangen". Zij zouden de jeugd van Joegoslavië met "anti-communistische, anti-socialistische

giften" vergiftigen

giffen" vergiftigd hebben. Onlangs werd het augustusnummer van het tijdschrift Filosofija 72 verboden omdat het vólstond met "alarmende uitspraken die de openbare orde konden verstoren". In het tijdschrift werd gesteld dat niemand om zijn zienswijzen mocht worden vervolgd. Het blad schreef: "Wanneer het "argument" van onderdrukking het enige argument is dat door de regering wordt gebruikt, dan wordt het publiek geconfronteerd met het feit dat de regering geen kritiek of alternatief tolereert, d.w.z. het openlijk verkondigen van de wreedheid vreest. In dergelijke gevallen betekent het gebruik van fysieke kracht in de vorm van legale onderdrukking tevens een stilzwijgende erkenning van eigen zwakte. Elke redelijke regering die een lang leventenst zou amper besluiten zo'n zwakte publiekelijk te erkennen." Een zeventigtal bladzijden van het tijdschrift werd door de rechtbank van het district Belgrado als gevaarlijk voor de openbare orde en rust gestempeld, o.m. omdat het tijdschrift de vertaling van een artikel uit de Neue Zürcher Zeitung, getiteld "Marxisten contra marxisten in Zuidslavië", had opgenomen. In dit artikel werd het verbod van een nummer van het Zagrebse tijdschrift Praxis besproken, dat kritiek geleverd had op het proces tegen professor Djuric. In een van de gewraakte artikelen van Filosofija werd opgemerkt dat ondanks insinuaties van bepaalde zijde dat aanhangers van Marxistisch Links in hun kritiek op de Joegoslavische situatie als buitenlandse spionnen dienstdoen, deze hun burgerplicht om eigen zienswijzen over de situatie van het land te vertolken zullen blijven nakomen: "Wij zijn niet de mening toegedaan dat nederige gehoorzaamheid aan de autoriteiten de grootste deugd van de burgers in een socialistisch land vormt. Integendeel, wij geloven dat zoals de recente gebeurtenissen hebben aangetoond een dergelijke gehoorzaamheid een ware doodgraver van socialisme en democratie is".

9. Op 19 sept. j.l. verklaarde de secretaris van het Uitvoeren Orgaan van het Joegoslavische Partijpresidium, Stane Dolanc, dat alle leden van de CP die niet strikt de partijlijn volgen zullen worden gestoten. Dolanc voegde er aan toe dat de harde lijn overigens niets van doen had met een Zuidslavië dat weer "onder Sowjet-invloed" zou geraken. Teneinde de partij onder zijn volledige controle te brengen zal het Partijpresidium, aldus Dolanc, teams sturen naar de zes republieken en twee autonome gebieden, alsook naar alle partijeenheden in

het leger, om

*het is een
beneden
partijpresidium*

het leger, om de partijleden te informeren over de "recente situaties" en na te gaan of alle besluiten van het presidium zijn uitgevoerd. Dolanc benadrukte, alsof hij een normaliseringsles van Husak had studeerd, dat het iedereen duidelijk moet zijn "dat wij communisten in dit land aan de macht zijn" en dat aan niemand zal worden toestaan deze macht te delen. De CP is niet zomaar een politiek-ideologische organisatie, de communisten moeten ook de macht uitoefenen, dat is, aldus Dolanc, niet in strijd met het systeem van zelfbestuur. Integendeel, slechts wanneer de communisten de macht in handen hebben, kunnen met dit systeem vorderingen worden gemaakt. Zonder de aanwezigheid van de diverse partijen van de deelrepublieken te beknotten, kan de Liga een revolutionaire, hechte, eensgezinde politieke organisatie blijven. Zonder deze eenheid in de partij, gebaseerd op het principe van democratisch centralisme, is ook de Joegoslavische eenheid ondenkbaar. In dit verband trad hij in de voetstappen van de andere leiders en uitte beschuldigingen aan het adres van bepaalde "intellectuele, zgn. filosofische of beter kwasi-intellectuele kringen".

10. Bij deze hele ontwikkeling is de factor van verbeterde betrekkingen tussen Joegoslavië en de SU, alhoewel niet duidelijk aantoonbaar, misschien toch immaterieel aanwezig. Het bezoek van Breznev aan Belgrado in september 1971 markeerde het einde van een bittere polemiek over de bezetting van Tsjechoslowakije. Sindsdien zijn tussen de twee landen een tiental partij- en regeringsdelegaties op ministerieel niveau en talrijke kleinere bezoeken uitgewisseld, zulks conform de Verklaring van Belgrado (1971) waarin "veelvuldige ontmoetingen en beraadslagingen op verschillende niveaus" aangekondigd werden. In 1972 bracht de Sowjet-minister van defensie Gretsjko een officieel bezoek aan Joegoslavië, begin juni ontvangt Tito in de SU de Leninorden. In juli wordt premier Bijedic, die in Moskou vertoeft ter bijwoning van de Comecontop, door premier Kosygin ontvangen. In augustus bracht de minister van defensie van Joegoslavië op vakantie naar Moskou. De verbeterde betrekkingen blijken uit de Sowjet-kredietverlening aan Joegoslavië en uit de directe toegang, buiten de federale autoriteiten om, tot lokale Joegoslavische ondernemingen welke Moskou hiervoor verkreeg. De nieuwe overeenkomst tussen Tito en Breznev bracht mee dat de massamedia van beide staten verplicht waren "de juiste en welmenende voorlichting" te brengen over de inspanningen

in beide landen

in beide landen worden gedaan terwille van een communistische ontwikkeling. Ook hierdoor wordt verklaarbaar dat veel van de interne pro-matiek in Joegoslavië thans nog slechts kan worden afgereageerd via het ene kanaal dat overblijft en dat meer en meer kritiek gaat spuien op Westers-liberale tendenzen. Dat wil overigens helemaal niet zegen dat de buitenlandse politiek van Zuidslavië er niet langer een niet-gebondenheid blijft, óók t.o.v. de SU. De tweeledigheid of zelfs interne contradictie in de Joegoslavische ontwikkeling is dat dit enerzijds naar een non-dogmatisch, maar toch nog altijd autoritair politiek regime beweegt. Na een periode waarin het non-dogmatische karakter is onderstreept speelt elke hernieuwde nadruk op het autoritaire karakter de Sowjets in de kaart, precies zoals de nadruk op een non-dogmatische aanpak volgens de Sowjets eenvoudig om Trojaanse paarden, om ondermijnende Westerse invloeden vraágt. De Joegoslavische communisten erkennen dat vanzelfsprekend niet. Dolanc verklaarde daar ook dat de aangekondigde harde lijn radicalisme is genoemd en dat sommigen zelfs spreken van conservatisme. Alleen "vijanden", aldus Dolanc noemen deze lijn radicalisme. Hij zei dat in het Westen wordt beweerd dat Joegoslavië weer afglijdt naar het kamp van het Oostblok, dat conservatieve elementen de boventoon voeren en dat de democratie in Zuidslavië is verdwenen: "Wij komen niet opnieuw onder enigerlei invloed te staan, ook niet onder Sowjet-invloed, maar wij gaan consequent door met de ontwikkeling van het zelfbestuur; wij dringen consequent aan doorvoering van het partijprogram en dat is, kameraden, voor hen (meleze in schuinschrift: westerse reactionairen) honderdmaal gevaarlijker dan onze terugkeer tot enig blok". Hoe dan ook, duidelijk is dat men aanstuurt op een normaliseringsproces. Uiteraard heeft een Zuidslavische "normalisering" andere kenmerken dan de Tsjechoslowaakse, niettemin bedient men zich veelal van dezelfde wapenen en leuzen: processe zuiveringen, het ideologische offensief. "We zullen keihard moeten zijn" verklaarde Tito. Krasse taal, maar erg doeltreffend klinkt het nog niet. Het punt is dat men een situatie heeft geschapen waarin men voortdurend met de ene hand terugneemt wat men met de andere geeft. Dat alles volgens de wetten van een eigen mechanica, die in elk geval anders werkt dan de destijds in Tsjechoslowakije gehuurde pletmachine van Russische makelij.

-0-0-0-0-0-